

"Bahar ve yaz mevsiminde zeminin yüzüne işaretir. Zîrâ yüz binler muhtelif mahlûkatın tâifeleri, birbiri içinde beraber icad edilir, rûy-i zeminde yazılır; galatsız, kusursuz, kemâl-i intizamla değiştirilir. Binler sofrâ-i Rahmân açılır, kaldırılır; taze taze gelir. Her bir ağaç birer tablacı; her bir bostan birer kazan hükmüne geçer." Bu haşiyeyi misâllerle biraz daha açabilir misiniz?

Bahar ve yaz mevsiminde yer yüzünde yaratılan mahlûkat taifeleri denilince, aklımıza öncelikle **sinekler** ve **böcekler** gelir. Bunların yüz binlerce farklı türleri ve cinsleri vardır. Karıncadan karasineğe kadar her tür hayvan arz sahifesinde yeniden yazılırlar. Hiçbirinin hiçbir özelliği ne ihmal edilir ne de değiştirilir. Gözlerinden ayak yapılarına, sindirim sistemlerinden solunum sistemlerine kadar her şeyleri öncekilerin aynıyla kendilerine yeniden verilir.

Bu kadar farklı türün mide yapılarından, tabiri caizse, damak zevklerine kadar her şeyleri de birbirinden farklıdır. Bu kadar farklı türün her birine layık ayrı bir sofrâ serilir.

Bahar mevsiminde her taraf yemyeşil olur; çok farklı çiçekler açar, değişik bitkiler boy gösterir. Biz bütün bunları Allah'ın birbirinden farklı güzel sanat eserleri olarak seyrederek. Hâlbuki işin bir perde ötesinde, bütün bu farklı bitkiler aynı zamanda farklı hayvanların ayrı sofralarıdır. Her tür, kendi sofrasını bilir, hattâ her bir hayvan kendisine takdir edilen rızkı ilham yoluyla tanır ve rızkının başına giderek ondan istifade eder.

"Her bir ağaç birer tablacı; her bir bostan birer kazan hükmüne geçer."

Manavlarda her bir tablada ayrı bir sebze yahut meyve sergilenir. Bunların tamamı müşteriler içindir. Her bir ağaç da bir tablacı gibidir, meyvelerini müşterilerin istifadesine sunarlar. Keza, bir lokantada farklı kazanlarda ayrı yemekler pişirilir. Bunların da hepsi müşteriler için hazırlanmıştır. Her bir bostan ayrı bir kazan gibidir. Birinde patates hazırlanır, diğerinde domates, birinde havuç yapılır, diğerinde marul. Bütün bunlar da yine canlı müşteriler için hazırlanmıştır.

Dünyada bir milyon üç yüz bin kadar canlı türü olduğu söyleniyor. Bunlardan sadece birisi insandır. Diğer bütün türlerin de her birine faydalı olacak rızıklar yeryüzü sofrasında yaratılıyor, hazırlanıyor.

Bunların her biri bir “sofra-i Rahmân”dır. Bu sofraları serip, bu ziyafetleri veren Rahmân’dan gaflet ederek, sadece sofraları seyretmek ve nimetleri sevmek ne büyük bir gaflettir?!.. Bu gaflete düşen insan şükürsüz yaşar. Çünkü, vicdanı bu ikramların cansız ağaçlara ve bostanlara ait olamayacağını çok iyi bildiğinden onu bu sebeplere teşekkür ettirmez. Hiçbir tabiatçı, bir nimete kavuştuğunda tabiata teşekkür etmez, hiçbir materyalist de maddeye minnettar olmaz. Vicdanları buna manidir. Akıl ve kalpleri de yanlış düşünceler ve inançsızlıkla yaralanmışsa onun için tek yol kalmıştır: Hayvan gibi düşünmeden yaşamak ve hiçbir nimete de şükretmemek.